

1. světová válka

1914 - 1918

válka za nové rozdělení světa

Záminka:

zavraždění rak. arcivévody Františka Ferdinanda D' Este a jeho manželky Žofie v Sarajevu (28. června 1914)

počátek války:

28. července 1914 vyhlásilo R-U válku Srbsku

Proti sobě:

**a) Ústřední mocnosti -
Čtyřspolek:**

Německo

Rakousko-Uhersko

Turecko

Bulharsko

b) Dohoda a její spojenci:

V. Británie

Francie

Rusko

**Itálie, USA(od dubna 1917),
Japonsko, Srbsko, Belgie atd.**

Důležité bitvy:

6.-9.9.1914 – bitva Na Marně –
Francouzi zastavili něm. ofenzívu

Duben-květen 1915 – bitva u Yprů-
poprvé použit otravný plyn

2.2.- 21.7.1916, 24.10. – 16.12.1916-
Bitva u Verdunu-
Francie dobyla pevnost Verdun

červen 1918 - bitva u ústí řeky
Piavy - neúspěch R-U

Cesta k míru:

Americký prezident

Woodrow Wilson (1856-1924)

-od roku 1916 mírová iniciativa

22.1.1917 – Wilson – „**mír bez vítězství**“

8.1.1918-

14 mírových požadavků

W. Wilsona

**na základě 14 požadavků je
uzavřeno příměří 11.11.1918**

Vítězí země Dohody
a ty připravují (bez účasti poražených)
mírové smlouvy

Pařížská mírová konference

Versailleské mírové smlouvy
(1919-1920)

*Celé meziválečné období snaha
poražených o revizi mírových smluv*

28.6.1919 – ve *Versailles* mírová smlouva
s **Německem**

10.9.1919 – v *St. Germain-en-Laye* s
Rakouskem

27.11. 1919 v *Neuilly* s **Bulharskem**

4.6.1920 v *Trianonu* s **Maďarskem**

10.8.1920 v *Sèvres* s **tureckým sultánem**

1921-22- Wahingtonská konference- přerozdělení oblastí v Tichém oceánu

Z obsahu Versailleské mírové smlouvy s Německem:

část I.: vznik Společnosti národů

část II. a III.: stanovení nových hranic-

Německo odstoupilo Alsasko-Lotrinsko, Poznaňsko, Západní Prusko, Hlučínsko, Gdaňsk je svobodné město.....

Sársko na 15 let pod správou Společnosti národů, uhelné doly dostala Francie,....

**část IV. a V. : Německo se vzdalo práv
v zahraničí a kolonií**

Demilitarizace-pod dozorem mezinárodní komise: odevzdání veškeré výzbroje, armáda omezena na 100 000 vojáků, generální štáb rozpuštěn, pevnosti do 50 km na východ od Rýna zničeny

část VI.: ustanovení o válečných zajatcích

část VII.: o vydání válečných zločinců

**část VIII.: německá vina na rozpoutání války –
reparace - 21.6.1920 byla stanovena mez. komisí výše reparací Německa na 269 miliard zlatých marek – splácet má 42 let, nejdřív v materiálu,**

později zmenšena výše reparací v roce 1921 na 132 miliard. *V roce 1932 mělo podle Spojenců Německo splaceno 20 miliard zlatých marek (podle Německa 53 miliard) . 1933 – nástup Hitlera.....*

část IX. – XIV. finanční ustanovení, záruka plnění je obsazení levého břehu Rýna dohodovými mocnostmi, při plnění smlouvy postupně vyklizeny za 5, 10, 15 let...

Smlouva s Německem vstoupila v platnost 10.1.1920.

Reparace Německa za 1. světovou válku splaceny v září 2010.

Důležité změny v průběhu 1. světové války:

- carské Rusko
- rozpad Rakousko-Uherska
- rozpad Osmanské (turecké) říše

Rozpad Rakousko Uherska Vznik Československa

A. Příprava v zahraničí:

Osobnosti:

T.G.Masaryk

E.Beneš

Milan Rastislav Štefánik

*T.G.M – od roku 1915 orientace na vznik republiky
podle vzoru Francie*

Aktivity českého zahraničního komitétu, ten proměněn

**v Paříži 1916 na nový orgán
– Československá národní rada-**

vytváření *legií* (první vystoupení v bitvě u Zborova 2.7.1917, v srpnu pak dohoda Francie a ČS.nár.rady o čsl. armádě)

Aktivity v USA

**– zahraniční Češi a Slováci – podepsání
22.10.1915-Cleveladská dohoda- o
federaci**

**30.5.1918- Pittsburská dohoda- pro
Slováky vlastní administrativa a snem
16.10.1918- tzv. Washingtonská
deklarace- autor T.G.M. požadavek na
vytvoření moderního Československého
státu**

**Podpora Wilsona- v jeho 14 požadavcích
z 8.1.1918 možnost autonomie pro
národy v R-U monarchii**

18. října 1918 Wilson Vídní sdělil, že autonomie nestačí

B. Aktivity doma

Osobnosti:

Karel Kramář (orientace na Rusko)

Antonín Švehla

Václav Klofáč

František Soukup

Alois Rašín

Těžká situace-zákazy, vězení

1916 – *Národní výbor*

1916 – *Český svaz* – české parlamentní kluby v říšské radě

**až v květnu 1917 za autonomii Č
a Sl v rámci R-U**

**Tříkrálová deklarace-leden 1918,
požadavek společného státu Čechů a
Slováků.**

6.9.1918 – *Socialistická rada*

**13.7.1918-ustavení *Národního výboru
československého* – zastoupení podle
voleb z r. 1911**

**28. října 1918 – *vyhlášení ČSR*
*iniciativa Národního výboru***

**30. října 1918 – *Martinská
deklarace- Slováci se
připojují***

Uznání v zahraničí

**Beneš dosáhl právní uznání
Národní rady čsl. od V.B.,
Francie , USA od června do
srpna 1918.**

**14.10. oznámil Beneš státům
Dohody ustavení zatímní čsl.
vlády s T.G.M. jako prezidentem,
předsedou min. rady a ministrem
financí, Benešem jako min. zahraničí a
vnitřní a Štefánikem jako min. války (ten
však 4.5.1919 zahynul)**

Problémy:

ekonomické

problém hranic – s Polskem, Maďarskem

národnostní – Němci – hned 29.10. 1918

vyhlášení Deutchböhmen (sever),

později Sudetenland - na severu Moravy a Slezska,

Deutschsüdmähren- jih Moravy

Böhmenwaldgau – jih Čech

- řešeno vojensky

Od 2. 11. 1918 vojenské obsazování Slovenska.

6.12. 1918 – Východoslovenská republika

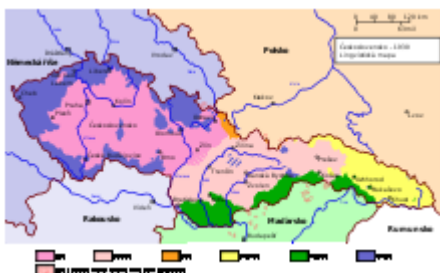
16.6.1919 – Slovenská republika rad

**Rusíni v USA – plebiscit z 12.11.1918 o připojení
Podkarpatské Rusi jako autonomie k ČSR –
schválen v Užhorodě 8.5.1919**

Vznik Československa

Národnostní složení první Československé republiky.

Národnostní mapa - 1930

Statistické údaje

Národnost československých státních příslušníků podle sčítání lidu roku 1921^[6]

Země	československá	německá	maďarská	ruská (velkoruská, ukrajinská, karpatoruská)	židovská	polská	jiná	celkem
Čechy	4 382 788	2 173 239	5 476	2 007	11 251	973	1 091	6 576 825
Morava	2 048 426	547 604	534	976	15 335	2 080	1 481	2 616 436
Slezsko	296 194	252 365	94	338	3 681	69 967	99	622 738
Slovensko	2 013 792	139 900	637 183	85 644	70 529	2 356	8 973	2 958 557
Podkarpatská Rus	19 737	10 460	102 144	372 884	80 059	297	14 227	599 808
Československo celkem	8 760 937	3 123 568	745 431	461 849	180 855	75 853	25 871	13 374 364

Národnost československých státních příslušníků podle sčítání lidu roku 1930^[7]

Země	československá	německá	maďarská	ruská a maloruská (ukrajinská)	židovská	polská	jiná	celkem
Čechy	4 713 366	2 270 943	7 603	7 162	12 735	1 195	1 555	7 014 559
Moravskoslezská	2 595 534	799 995	2 860	4 012	17 267	79 450	2 570	5 501 688
Slovensko	2 364 005	147 505	573 854	91 215	65 560	933	31 396	3 256 468
Podkarpatská	33 865	13 245	107 606	446 780	91 080	933	14 111	706 850

Rus

Československo celkem	9 688 770	3 231 688	691 923	549 169 186 642	81 73 49 63	5	14 479 5
					7 6		65

Německá otázka - SdP (Sudetendeutsche Partei)
Konrád Henlein

Slovenská otázka- HSLŠ (Hlinkova slovenská ľudová strana) – Andrej Hlinka, Jozef Tiso, Ferdinand Ďurčanský, Alexander Mach

Sociální demokracie- Ivan Dérer

Agrární strana – Milan Hodža

Maďarská otázka- revize Trianonu